

FN

FAKTA.

Foto: Armeriens FN-förbund

OUR COMMON AGENDA

FN:s generalsekreterare António Guterres.

FN-chefens rapport ska ge ett starkare FN och en bättre värld

I september 2021 lanserade FN-chefen António Guterres rapporten "Our common agenda". Han menar att mänskligheten står inför ett avgörande vägval; genombrott eller sammanbrott. Om vi väljer att fortsätta som tidigare riskerar vi att hamna i ett allt värre kristillstånd med växande fattigdom, förvärrade konflikter och en planet som blir allt svårare att leva på. Som ett alternativ presenterar han en agenda som i stället kan föra oss i riktning mot en grönare, säkrare och bättre framtid.

FN:s generalsekreterare António Guterres rapport "Our common agenda" (Vår gemensamma agenda) tar sitt avstamp i en politisk deklARATION som ledare för världens stater och regeringar antog i samband med FN:s 75-årsjubileum 2020. I deklARATIONEN konstateras att världen plågas av ökande ojämlikhet, fattigdom, hunger, väpnade konflikter, terrorism, klimatförändringar och pandemier. Samtidigt slår världsledarna fast att de globala utmaningarna hänger

samman och endast kan angripas genom ett förnyat och vitaliserat globalt samarbete med FN i centrum. Tillsammans formulerar de tolv åtaganden inom vilka de lovar att samarbeta för att bland annat skydda vår planet, förhindra konflikter, främja mänskliga rättigheter och uppgradera FN.

Efter ett år av diskussioner och digitala konsultationer presenterades sedan António Guterres rapport "Our common agenda" i september 2021 med ett stort

antal förslag på hur de tolv åtagandena ska kunna förverkligas samtidigt som genomförandet av de globala målen för hållbar utveckling påskyndas. Här följer i sin helhet rapportens inledning:

"Vi står vid en brytpunkt i historien. I sin största gemensamma prövning sedan andra världskriget står mänskligheten inför ett allomfattande och brådskande val: genombrott eller sammanbrott. Coronapandemin (covid-19) vänder

vår värld upp och ned, hotar vår hälsa, förstör ekonomier och levebröd och fördjupar fattigdom och ojämlikheter. Konflikter fortsätter att rasa och förvärras. Klimatförändringens katastrofala effekter – hungersnöd, översvämningar, bränder och extrem värme – hotar vår själva existens. För miljoner människor runt om i världen står fattigdom, diskriminering, våld och utanförskap i vägen för rätten till livets nödtröft: hälsa, trygghet, vaccinering mot sjukdom, rent dricksvatten, ett mål mat eller en stol i ett klassrum. Allt fler människor vänder ryggen åt förtroendet för och solidariteten med varandra – just de värden som vi behöver för att omskapa vår värld och säkerställa en bättre och mer hållbar framtid för oss människor och vår planet. Mänsklighetens välbefinnande – och, faktiskt, dess själva framtid – är beroende av att vi är solidariska och arbetar gemensamt som en global familj för att uppnå gemensamma mål. För människor, för planeten, för välstånd och för fred.

Förra året [2020], i samband med Förenta Nationernas 75-årsjubileum, enades medlemsstaterna om att våra utmaningar är sammankopplade över gränser och alla andra skiljelinjer. Dessa utmaningar kan bara bemötas med ett lika sammanhängande svar, med vitaliserad multilateralism och Förenta Nationerna i centrum för våra ansträngningar. Medlemsstaterna bad mig återkomma med rekommendationer för att driva på vår gemensamma agenda. Denna rapport är mitt svar. Under förberedelserna för rapporten har vi samverkat med en bredd av intressenter, däribland medlemsstater, opinionsbildare, ungdomar, civilsamhället samt FN-systemet och dess många partner. Ett budskap bröt igenom högt och klart: de val vi gör i dag, eller inte gör, kan leda till ytterligare sammanbrott eller till ett genombrott i vår strävan mot en grönnare, bättre och tryggare framtid. Valet är vårt men vi kommer inte att få den här chansen igen. Det är därför som vår gemensamma agenda framför allt är ett handlingsprogram avsett att påskynda genomförandet av existerande överenskommelser, inklusive de globala målen för hållbar utveckling.

För det första är det nu dags att åter omfamna global solidaritet och hitta nya sätt att arbeta tillsammans för vårt

gemensamma bästa. Däri måste ingå en världsomfattande vaccinationsplan för distribution av vaccin mot covid-19 till de miljoner människor som fortfarande förnekas denna grundläggande livräddande åtgärd. Vidare måste det ingå skyndsamma och drastiska åtgärder för att ta itu med klimatkaos, förlust av biologisk mångfald och föroreningar; den tredubbla kris som förstör vår planet.

För det andra är det dags att förnya det sociala kontraktet mellan regeringar och deras folk och inom samhällen,

för att på så sätt återuppbygga tillit och anlägga en helhetssyn på de mänskliga rättigheterna. Människor behöver se resultat i sitt dagliga liv. Däri måste ingå kvinnors och flickors aktiva och jämställda delaktighet, utan vilken inget meningsfullt socialt kontrakt är möjligt. Det bör även ingå uppdaterade samhällsstrukturer för att leverera bättre offentlig service och en ny era av social trygghet, sjukvård, utbildning, yrkeskunskaper, anständiga arbets- och bostadsförhållanden liksom allmän

”Our comm

– rapportens huvudförslag i korthet och urval arrangerade efter de to

1. Lämna ingen utanför

Genom bl a digital inkludering, ett förnyat socialt kontrakt baserat på mänskliga rättigheter, en ny era av social trygghet, alternativa mått för ekonomiska framsteg och ett toppmöte om sociala frågor 2025 (World Social Summit).

2. Skydda vår planet

Genom bl a hänsynstagande till miljön i ekonomiska modeller, ett nytt ramverk för biologisk mångfald, utfasning av subventioner för fossila bränslen, åtaganden för netto-nollutsläpp till 2050 och stödpaket till utvecklingsländer.

3. Främja fred och förhindra konflikter

Genom att bl a investera i konfliktförebyggande och fredsskapande, minska strategiska risker (kärnvapen, cyberkrig m m), sätta kvinnor och flickor i centrum för säkerhetspolicy och etablera en dialog om användningen av yttre rymden.

4. Respektera internationell lag och säkerställa rättvisa

Genom bl a en ny vision för rättsstatens principer, juridisk identitet för alla människor, avskaffande av statslöshet, skydd för flyktingar, internflyktingar och migranter samt ökat fokus på mänskliga rättigheter på nätet och i ny teknik.

5. Sätta kvinnor och flickor i centrum

Genom att bl a avskaffa våldet mot flickor och kvinnor, upphäva könsdiskriminerande lagar, främja kvinnors ekonomiska inkludering, lyssna mer till yngre kvinnor och främja jämställdhet i olika församlingar.

6. Bygga förtroende mellan och inom samhällen

Genom bl a en global uppförandekod som främjar integritet i offentlig information, åtgärder mot korruption, bättre grundläggande samhällsservice och konsultationer där medborgare får diskutera landets framtid.

on agenda”

lv åtaganden som världens länder gjorde vid FN:s 75-årsjubileum 2020

7. Förbättra det digitala samarbetet

Genom bli tillgång till internet för alla människor, ökat ansvarskrävande för diskriminerande och vilseläda innehåll, skydd för mänskliga rättigheter på nätet och ökad reglering av artificiell intelligens.

8. Uppgradera FN

Genom bli a könsbalans i FN-systemet till 2028, satsning på FN som förvaltare av statistik, fokus på den egna personalen, satsning på långsiktig analys och innovation samt fortsatt diskussion om globala nyttigheter i en högnivåpanel.

9. Säkerställa hållbar finansiering

Genom bli a ett mer rättvist och robust multilateralt system för handel och toppmöten vartannat år mellan G20-länderna, Ecosoc m fl i syfte att bli a öka investeringarna i de globala målen, hantera skuldfrågor och främja forskning.

10. Stärka olika partnerskap

Genom bli a fokuspunkter för civilsamhället i alla FN-organisationer, mer systematiskt samarbete med näringslivet, parlament och lokala och regionala myndigheter samt starkare band mellan FN och de internationella finansiella institutionerna.

11. Lyssna till och arbeta med unga

Genom bli a ett kontor för ungdomsfrågor i FN, ett index för unga i politiken, en koalition för att främja grönt/digitalt jobbskapande, ett toppmöte om transformerad utbildning 2022 och flera satsningar som rör kommande generationer.

12. Vara rustade för olika typer av kriser

Genom bli a ett nytt nätverk som kan sammankallas i komplexa globala kriser (Emergency Platform), en återkommande rapport om strategisk planering och globala risker, en global vaccinationsplan och förstärkning av WHO.

tillgång till internet senast 2030 som en grundläggande mänsklig rättighet. Jag uppmanar alla länder att bedriva inkluderande och meningsfulla konsultationer så att alla medborgare får vara med och forma bilden av sina länders framtid.

För det tredje är det dags att försvara en gemensam, empiriskt underbyggd samsyn kring fakta, vetenskap och kunskap för att på så vis sätta stopp för den ”infodemi” som plågar vår värld. Kriget mot vetenskapen måste upphöra.

Alla policy- och budgetbeslut ska vara vetenskapligt och sakkunnigt underbyggda och jag manar till upprättandet av en global uppförandekod som främjar integritet i offentlig information.

För det fjärde är det dags att korrigera den uppenbara blinda fläcken i vårt sätt att mäta ekonomiskt välstånd och framåtskridande. När vinster skapas på bekostnad av människor och vår planet får vi en ofullständig bild av den ekonomiska tillväxtens verkliga kostnad. Bruttonationalprodukten (BNP) som vi

Foto: UN photo/Levy Felipe

FN-chefen har flera förslag på hur FN kan uppdateras och bli ”FN 2.0”. Det handlar bland annat om personalsatsningar och FN:s roll inom statistik och långsiktig analys. Bilden är från generalförsamlingen.

nu använder som måttstock klarar inte att förmedla vissa affärsverksamheters destruktiva effekt på människor och miljö. Jag efterlyser nya mätmetoder som komplement till BNP så att folk kan få fullständig insikt i affärsverksamheters påverkan och hur vi kan och måste förbättra relationen till människor och vår planet.

För det femte är det dags att tänka långsiktigt, att göra mer för ungdomar och kommande generationer och att vara bättre rustad för kommande utmaningar. ”Our common agenda” innehåller rekommendationer för meningsfullt, varierat och effektivt ungdomsengagemang, både inom och utanför Förenta Nationerna, bland annat genom bättre politisk representation och reformering av skolutbildning, yrkesutbildning och livslångt lärande. Jag föreslår också exempelvis ett reformerat förvaltarstadsråd, ett framtidslaboratorium, en deklaration om framtida generationer och ett särskilt FN-sändebud som kan säkerställa att effekten på framtida generationer beaktas i policy- och budgetbeslut. Vi behöver också vara bättre rustade när det gäller att förebygga och reagera på större globala risker. Det kommer att vara viktigt för Förenta Nationerna att regelbundet utfärda en rapport om strategisk planering och globala risker. Jag föreslår även ett nytt nätverk för nödlägen (Emergency Platform) som kan sammankallas i komplexa globala krissituationer.

För det sjätte är det nu dags att åstadkomma ett starkare, mer nätverk-

sinriktat och inkluderande multilateralt system, förankrat i Förenta Nationerna. Effektiv multilateralism är beroende av ett effektivt Förenta Nationerna med förmåga att anpassa sig till globala utmaningar och samtidigt leva upp till stadgans syften och principer. Jag föreslår till exempel en ny agenda för fred, dialog mellan olika aktörer om yttre rymden och ett globalt digitalt förbund. Vidare föreslår jag ett toppmöte vartannat år mellan G20-länderna och FN:s ekonomiska och sociala råd, generalsekreteraren och cheferna för de internationella finansiella institutionerna. Genomgående behöver vi ett starkare engagemang från alla berörda intressenter och vi kommer att försöka inrätta en rådgivande grupp för lokala och regionala myndigheter.

I 75 år har Förenta Nationerna samlat världen kring uppgiften att lösa globala problem: från konflikter och hunger till utrotandet av sjukdomar, till yttre rymden och den digitala världen, till mänskliga rättigheter och nedrustning. I denna tid av oenighet, splittring och misstro behövs denna plats mer än någonsin om vi ska kunna säkerställa en bättre, grönare och fredligare framtid för alla folk. På grundval av denna rapport kommer jag att be en högnivåpanel*, ledd av tidigare stats- och regeringsche-

Foto: UN photo/Khase Park

Ett sändebud för kommande generationer är ett av de mer uppmärksammade förslagen från "Our common agenda". Bilden är från Bangladeshs huvudstad Dhaka.

fer, att kartlägga globala nyttigheter och andra områden av gemensamt intresse där bättre styrning behövs som mest och att komma med förslag på hur det kan göras. I denna anda föreslår jag ett toppmöte för framtiden för att forma en ny global samsyn om hur vår framtid borde se ut och vad vi kan göra idag för att säkerställa den.

Mänskligheten har gång på gång visat att den är kapabel till stora prestationer när vi samarbetar. Denna gemensamma

agenda är vår färdplan för att återskapa denna positiva anda och påbörja arbetet med att omskapa vår värld och återställa den inbördes tillit som vi så förtvivlat behöver i denna tid av vår historia. Nu är det dags att ta nästa steg i vår färd tillsammans, i solidaritet med och för alla människor."

* *Panelen leds av Sveriges tidigare statsminister Stefan Löfven och Liberias tidigare president Ellen Johnson Sirleaf.*

DET HÄR KAN DU GÖRA:

FN-chefen vill med sin rapport "Our common agenda" få fart på diskussionen om FN, det globala samarbetet och hur det kan effektiviseras. Vi kan alla hjälpa till genom att lyfta dessa frågor i olika sammanhang. Här är några förslag på vad DU kan göra:

Diskutera FN på FN-dagen!

Detta faktablad om "Our common agenda" kan beställas kostnadsfritt mot porto (30 ex). Beställ en bunt och dela med dig till intresserade! Kanske kan ni ordna en diskussion om innehållet i din förening, i skolan, på arbetsplatsen eller i kompisgänget? FN-dagen den 24 oktober är ett särskilt bra tillfälle att belysa och diskutera olika FN-frågor. Skicka din beställning till: [vardshorisont@fn.se!](mailto:vardshorisont@fn.se)

Lär dig mer om de globala målen!

Lär dig mer om de 17 globala målen så du kan prata med vänner och bekanta om vikten av FN:s arbete och hållbar utveckling både lokalt, nationellt och globalt. Kommunikations- och utbildningsprojektet Glokala Sverige har tagit fram en rolig och pedagogisk webbaserad utbildning som alla kan ta del av utan kostnad. Du hittar den på: utbildning.fn.se/glokala-sverige.

Ta in världen i klassrummet!

Att unga behöver involveras mer i diskussionerna om vår gemensamma värld är en av huvudpoängerna i rapporten "Our common agenda". FN-förbundet producerar lärarhandledningar, filmer, simuleringar och interaktiva övningar som är anpassade för olika årskurser. Använd materialet för att samtala i klassrummet om FN, mänskliga rättigheter, fred och utveckling, både lokalt och globalt. Gå till: fn.se/skola.